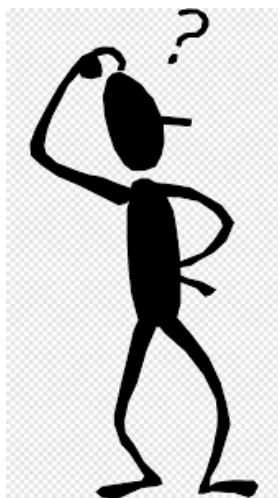

Haal die bende van ons bord in Europa!

Veelgestelde vragen over
de Europese Unie en het voedsel
op je bord

**Welke wet vormt de basis van het voedselbeleid
in de EU?**

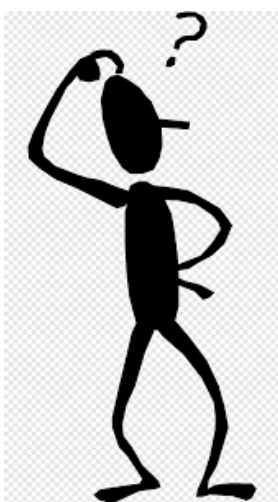
De EU kent allerlei regelgeving die betrekking heeft op voedsel. Sommige regels gelden direct voor alle lidstaten, zonder dat ze nog in nationale wetten omgezet hoeven te worden. Deze regels worden verordeningen (*regulations*) genoemd. De General Food Law Regulation (178/2002) en de Food Information to Consumer Regulation (1169/2011) zijn daar voorbeelden van.

De General Food Law Regulation (in het Nederlands: de Algemene Levensmiddelen Verordening) vormt de basis voor voedsel- en diervoederbeleid in alle lidstaten. De wet heeft principes, voorwaarden en procedures vastgesteld wat betreft voedselveiligheid en diervoederproductie en -distributie.

Hoewel de General Food Law Regulation een positieve stap voorwaarts betekend heeft, kunnen we de wet nog geen succes noemen. Er zijn allerlei mazen in de wet waar voedsel fraudeurs dankbaar gebruik van maken en consumenten staan nog steeds te veel bloot aan de gevaren van onveilig voedsel. Maatregelen die op basis van de wet genomen kunnen worden zijn meer reactief dan preventief. Zo kan het dat grootschalige fraude met honing en paardenvlees kon voorkomen en consumenten worden daarover ook nog eens te laat of onvolledig geïnformeerd.

In 2018 brachten wij hierover al een rapport uit. Zo eisen we dat de herkomst van voedsel altijd duidelijk moet zijn en dat het publiek daadwerkelijk tijdig geïnformeerd wordt over voedselrisico's. Daarnaast moeten producenten en retailers ook producten testen. Supermarkten dragen op dit moment geen verantwoordelijkheid als er iets mis is met voedsel in hun winkels. De General Food Law Regulation is een van de wetten die de Europese Commissie van plan is te hervormen, maar dit is tot op heden nog niet gebeurd.

Welke instantie geeft advies over voedsel in de EU?

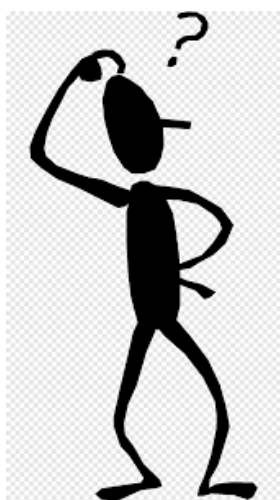

Bij het opstellen van de General Food Law Regulation werd er meteen voorzien in de oprichting van een organisatie die zich bezig zou houden met voedselrisico's in de EU. Bij de inwerkingtreding van die Europese voedselwet werd daarop de European Food and Safety Authority (EFSA) opgericht.

EFSA maakt geen beleid en handhaaft niet. Wel geeft EFSA advies over allerlei voedsel gerelateerde zaken, zoals voedselveiligheid, dierenwelzijn, pesticiden en additieven. Zij verzamelt hiertoe wetenschappelijke gegevens om hier haar adviezen op te baseren.

Als EFSA niet handhaaft, welke instantie dan wel?

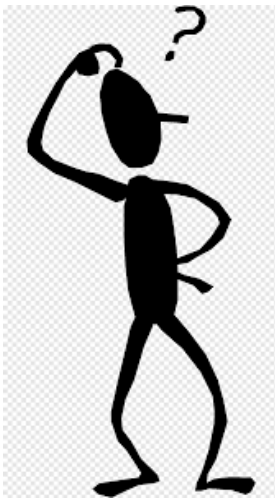

De EU zet het beleid uit, EFSA adviseert hierover, maar het zijn voornamelijk de nationale staten die hun eigen handhavingsorganen hebben om voedselveiligheid te garanderen en misleiding tegen te gaan. De EU-politiemachten Interpol en Europol pakken voedsel fraude aan, maar de meeste handhaving wordt uitgevoerd door de nationale overheden. In Nederland is dat de Nederlandse Veiligheid en Waren Autoriteit (NVWA). Elke lidstaat heeft dus haar eigen organisatie; dit zorgt voor een lappendeken aan handhavingsinstanties. Ook wordt het EU-beleid door elke lidstaat weer net wat anders uitgelegd.

Wij eisen daarom duidelijkere EU-regels zodat er door alle lidstaten uniform gehandhaafd wordt met stevige sancties voor niet alleen voedsel fraudeurs, maar ook voedselmisleiders.

Welke wet regelt de informatie die wij als consumenten horen te zien op verpakkingen?

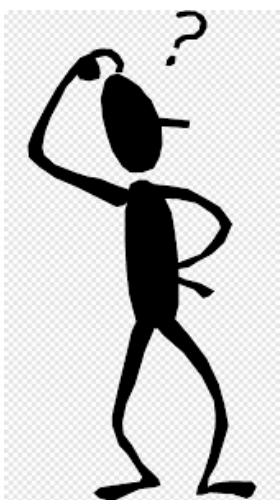

Een andere belangrijke Europese verordening voor ons voedselbeleid is de Food Information to Consumers Regulation (1169/2011). Deze verordening moet ons beschermen tegen misleidende voedselproducten en zorgen dat we goed geïnformeerd worden door voedselproducenten via de verpakking. We moeten bijvoorbeeld weten wat de herkomst en samenstelling van ons voedsel is en deze verordening verplicht alle EU-landen dit op dezelfde wijze te doen. Net als de General Food Law Regulation, staat ook de Food Information to Consumers Regulation al jaren op de planning van de EU om hervormd te worden. wij vinden dat ook hoog tijd worden, want juist deze wet

zou duidelijkheid moeten verschaffen over informatie over de voorkant van de voedselverpakkingen, herkomst en voedselclaims. Dit moet misleiden moeilijker maken, gezonder kiezen voor de consument makkelijker en uniforme handhaving door de lidstaten eenvoudiger.

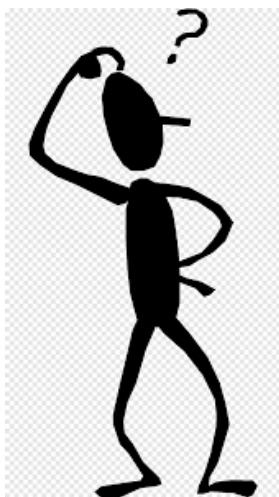

**Is dat de enige wet die ons moet beschermen tegen
misleiding?**

Nee. Een voorbeeld van een andersoortige Europese juridische regel is de richtlijn (*directive*). De zogenoemde Breakfast Directives die eind 2023 door het Europees Parlement zijn aangenomen is zo'n richtlijn. Richtlijnen moeten alle lidstaten zich aan houden, maar de staten mogen zelf bepalen hoe ze de gestelde resultaten willen behalen. De Breakfast Directives vervangen regels die soms al wel 20 jaar oud waren over etikettering: zo moet de herkomst van honing duidelijker worden, de hoeveel fruit in jam verhoogd worden en moet er meer transparantie komen over suiker op labels van fruitsappen. De Breakfast Directives zijn in maart 2024 ook aangenomen door de Raad van de Europese Unie, maar de resultaten zijn mager. 'Geen suiker toegevoegd' mag weliswaar niet op de verpakking staan (mede dankzij acties van Foodwatch, want fruitsap zit tjokvol 'vrije suikers' die net zo slecht voor je gezondheid zijn als toegevoegde suikers) maar op de verpakking mag wel 'alleen natuurlijk voorkomende suikers' staan. Dit is weer een misleidende statement waar we niets mee opschieten.

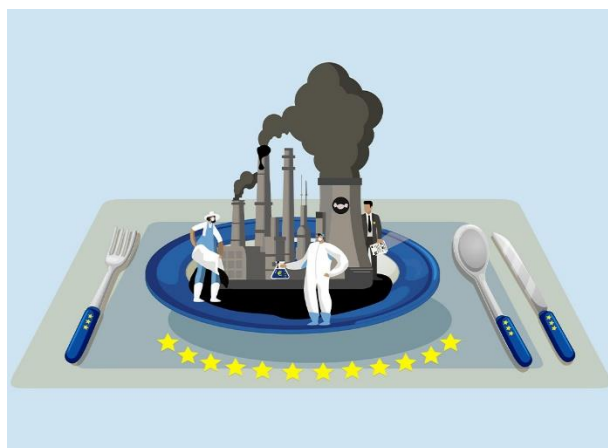
Worden stoffen zo maar goedgekeurd in de EU?

Nee. Hier gaat een lange procedure aan vooraf. Goedkeuring moet gegeven worden door EFSA. Het voorzorgsbeginsel staat daarbij centraal. Het voorzorgsbeginsel wordt vermeld in artikel 191 van het verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. Het is een van de kernwaarden van de Europese wet- en regelgeving. Stoffen mogen pas worden toegelaten als deze bewezen veilig zijn voor de gezondheid van mensen, dieren en planten. Dat geldt voor pesticiden, maar ook voor levensmiddelen. Preventie staat hierbij voorop, maar in de praktijk wordt dit voorzorgsbeginsel lang niet altijd nageleefd door de EU. Zo is er veel onderzoek over de risico's van

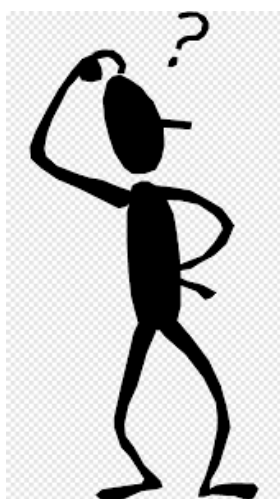
glyfosaatgebruik. Ondanks deze vermeende risico's heeft de Europese Commissie in 2023 het gebruik van glyfosaat weer voor tien jaar toegestaan.

Een ander probleem: de industrie mag op basis van eigen (geselecteerd) onderzoek aanvragen voor goedkeuring indienen, waardoor er van onafhankelijke wetenschappelijke afwegingen vaak geen sprake kan zijn.

En hoe zit het met de EU-regels over landbouw?

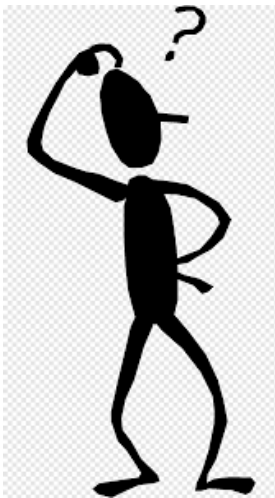
Zeg je voedsel, dan zeg je landbouw en daar drukt de Europese Unie dan ook een grote stempel op. In 1962 werd de Common Agriculture Policy (CAP) in het leven geroepen om boeren te ondersteunen en voedselzekerheid te garanderen (in het Nederlands: het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid). Dit beleid is uitgewerkt in een uitgebreid juridisch raamwerk en regelt onder meer de landbouwsubsidies voor de lidstaten. De huidige CAP loopt van 2023-2027. Cap-herzieningen voor na 2027 zullen dus hoog op de agenda staan van de nieuwe Europarlementariërs en Eurocommissarissen.

Echte hervorming is hard nodig. Wij voeren al jaren campagne voor pesticidevrije landbouw voor 2035. Dit is mogelijk, maar dan wel door anders te boeren. En dat vergt ook een ander landbouwbeleid.

Hoe werkt de EU aan verduurzaming van ons voedselsysteem?

Ons wereldwijde voedselsysteem is verantwoordelijk voor circa een kwart van de uitstoot van broeikasgassen.

Om het voedselsysteem in de EU te verduurzamen presenteerde de Europese Commissie in 2019 de Green Deal en in 2020 de daaruit voortvloeiende Farm to Fork strategie. Deze strategie is geen verordening, maar moet worden uitgewerkt in nationale en Europese wet- en regelgeving. De Farm to Fork strategie bevat een aantal doelen om tot een duurzamer en gezonder voedselsysteem in de EU te komen voor 2030, zoals een reductie van pesticiden met 50%, een reductie van 20% van kunstmestgebruik en het biologische aandeel in de landbouw verhoogt naar 25% en een plantaardig dieet moet worden gestimuleerd.

Maar met het terugtrekken door de Europese Commissie van de Sustainable Use Regulation, een wet die pesticide-gebruik flink moest terugdringen, heeft de Green Deal een behoorlijke knauw gekregen. Deze wet was in november al weggestemd door het Europees Parlement, maar wordt nu zelfs niet opnieuw ingebracht door de Commissie. De doelen van de Green Deal zijn door Commissievoorzitter Von der Leyen en Eurocommissaris Wobke Hoekstra op losse schroeven gezet.